

Helsingfors/Mariehamn 13.1.2023**Nr 6/23**

Hänvisning Finansministeriets skrivelse
20.12.2022, VN/32728/2022.

Till finansministeriet

Ärende

Finansministeriet har i skrivelse 20.12.2022 begärt Ålandsdelegationens utlåtande om tolkningen av 18 § 5 punkten samt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland. Frågeställningen hänför sig till ett utkast till en regeringsproposition med förslag till lagstiftning om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen vilken, liksom Ålands landskapsregerings utlåtande i ärendet, bifogats handlingarna. Den uppdaterade svenskspråkiga versionen av regeringspropositionen, som ligger till grund för utlåtandet, tillställdes delegationen 28.12.2022.

Grunden för Ålandsdelegationens utlåtande

Enligt 56 § i självstyrelselagen för Åland ger Ålandsdelegationen på begäran utlåtanden till statsrådet och ministerierna samt till landskapsregeringen och domstolar. Till delegationens uppgifter hör således att såsom ett sakkunnigorgan ge utlåtande i frågor som gäller tillämpningen av självstyrelselagen. Ålandsdelegationen konstaterar dock att landskapets lagstiftningsbehörighet avgörs entydigt endast i samband med stiftandet av landskapslagar, som efter granskning av Ålandsdelegationen och i förekommande fall av Högsta domstolen, av republikens president antingen godkänns eller genom veto bringas att förfalla. Däremot sker i samband med riksdagens lagstiftning inte någon motsvarande bedömning av lagstiftningens tillämpning i landskapet Åland. Saknas landskapslagstiftning på området och behörigheten inte direkt framgår av uppdelningen i självstyrelselagen kan myndigheterna vara tvungna att, såsom i detta fall, själva tolka innebörden av självstyrelselagens bestämmelser. Uppstår meningsskiljaktigheter i fråga om vissa förvaltningsbefogenheter kan frågan avgöras av Högsta domstolen enligt 60 § i självstyrelselagen.

Utkastets syfte och innehåll

Det föreslås att en regeringsproposition överläts till riksdagen med förslag till en lag om tillfällig vinstskatt inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen samt att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras. Bakgrunden till förslaget är rådets förordning (EU) 2022/1854 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (nedan EU-förordningen) samt de riktlinjer som Finlands regering fastställde vid budgetförhandlingarna hösten 2022. Syftet med EU-förordningen är att minska elförbrukningen inom EU och de höga energiprisernas negativa effekter för konsumenterna. Syftet med EU-förordningen är också att ta itu med de anmärkningsvärt höga vinster som uppstår för vissa aktörer på energimarknaden och som inte beror på företagets egna extra insatser eller investeringar samt att omfördela dessa intäkter till förmån för konsumenter som drabbas av de höga energipriserna.

Syftet med föreliggande regeringsproposition är att genomföra de tillfälliga skatteåtgärder som EU-förordningen förutsätter på ett sätt som beaktar särdragen hos den finländska energimarknaden utan att orsaka störningar på elmarknaden och i investeringarna och som behandlar aktörerna i branschen så jämnt som möjligt. Målet är också att åtgärderna ska vara administrativt genomförbara i synnerhet med beaktande av att de är brådskande och ska genomföras på en kort tid.

I den föreslagna lagen föreskrivs om en ny tillfällig skatt till staten på vinsterna under skatteåret 2023 från företag som bedriver elaffärsverksamhet och företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen. Skatterna ska tillämpas utöver inkomstskatten på företagets vinster. Samtidigt ska lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras så att de föreslagna skatterna inte är avdragbara i beskattningen. Beskattningen av båda vinstskatterna ska verkställas och uppbäras av Skatteförvaltningen.

Enligt den föreslagna lagen är företag som producerar el och företag som säljer el antingen direkt till slutförbrukare eller för återförsäljning skattskyldiga. Småskalig elaffärsverksamhet ska lämnas utanför skattskyldigheten. Skatten ska gälla elföretagets resultat av elaffärsverksamheten som överskrider en avkastning på tio procent räknat på det egna kapitalet i den skattskyldiges elaffärsverksamhet. Med resultatet av elaffärsverksamheten avses skillnaden mellan de skattepliktiga inkomster och avdragsgilla utgifter samt andra avdragsgilla poster som periodiserats under skatteåret för elaffärsverksamheten. Huruvida inkomsterna är skattepliktiga och utgifterna avdragsgilla fastställs med vissa undantag i enlighet med bestämmelserna i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Också på periodiseringen av inkomster och utgifter tillämpas lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Enligt den föreslagna lagen ska också vinsterna för företag inom sektorn för fossila bränslen under skatteåret 2023 temporärt omfattas av den nya skatten. Skattskyldiga är företag vilkas omsättning till mer än 75 procent består av produktion av rå-

olja eller naturgas, tillverkning av raffinerade oljeprodukter av råolja eller tillverkning av stenkolsprodukter. Skatten ska gälla det resultat av ett företags näringsverksamhet som överstiger 120 procent av det genomsnittliga resultatet av näringsverksamheten under skatteåren 2018-2021.

Lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten

Propositionsutkastet innehåller ett lagförslag om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen. I propositionen anges att det i sak är fråga om skatter som grundar sig på vinsten för företag som bedriver elaffärsverksamhet och företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen och som betalas utöver den normala inkomstskatten, även om deras beräkningsgrunder till vissa delar avviker från den normala skattebasen för inkomstbeskattningen. Vinstskatterna ska vara temporära. Skatterna ska betalas till staten.

Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att lagstiftningsbehörigheten i fråga om skatter och avgifter i självstyrelselagen är uppdelad mellan riket och landskapet. Enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen tillkommer landskapet behörighet i fråga om tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet samt kommunerna tillkommande skatter. På riket ankommer enligt 27 § 36 punkten i sagda lag behörigheten i fråga om övrig skattelagstiftning.

Enligt lagförslaget ska skatt betalas till staten på vinsterna från företag som bedriver elaffärsverksamhet och företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen. Lagen har härvid beröringspunkter med näringsverksamhet och näringsutövning på vilket område behörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag. Såsom ovan i föregående stycke anges tillkommer behörigheten gällande näringskatter landskapet.

För att avgöra huruvida behörigheten i fråga om den nu föreslagna lagen ankommer på riket eller helt eller delvis på landskapet bör hänsyn tas för det första till om det är en sådan skatt eller avgift som avses i 18 § 5 punkten respektive 27 § 36 punkten i självstyrelselagen och för det andra till om skatten har förutom fiskala även andra syften på ett område som ankommer på landskapet.

Delegationen konstaterar att begreppen skatter och avgifter i självstyrelselagen har samma innebörd som i grundlagen. Skatterna definieras allmänt som penningprestationer som ett offentligt samfund på grund av en detsamma tillkommande befohgenhet ensidigt ålägger en bestämd grupp av förvaltningsundersåtar att fullgöra till samfundet, i regel för att tillgodose dettas behov. Skatterna används för samfundets allmänna utgifter och utgör inte vederlag för någon bestämd förmån. Därigenom skiljer de sig begreppsmässigt från avgifterna, vilka utgör ersättning för anlittande av en offentlig förmån (GrUU 61/2002 rd). *Acciserna* åter är att betrakta som indirekta konsumtionsskatter. Fastän skatterna i regel är avsedda att täcka det offentliga samfundets penningbehov, har beskattningen även använts för andra än-

damål, t.ex. för närings-, lokaliserings- eller miljöpolitiska syften. Grundlagens 81 § föreskriver att om statsskatt ska bestämmas genom lag. En skattelag ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om den skattskyldigas rättsskydd.

I regeringens proposition till gällande självstyrelselag (RP 73/1990 rd s. 78) anges att den nya lagen inte avser att ändra den då gällande kompetensfördelningen mellan riket och landskapet i fråga om beskattningen. All skattelagstiftning, med undantag för kommunalbeskattningen och landskapets rätt att stadga om närings- och nöjesskatter och extra inkomstskatt, har förbehållits rikets lagstiftande organ. Stadgandet i 27 § 36 punkten i självstyrelselagen omfattar, förutom direkta skatter, alla former av indirekta skatter, tullar och acciser m.m. Även avgifter av skattenatur som inte särskilt har förbehållits landskapet regleras i rikslagstiftningen. Inom landskapets behörighet har emellertid också utöver lagstiftningen gällande kommunalbeskattning, antagits vissa landskapslagar angående skatter eller avgifter av skattenatur såsom de om resandeavgift, om apotekavgift, om stämpelskatt, om biografskatt samt om den tilläggsskatt eller extra inkomstskatt (landskapsskatt) som landskapet har rätt att uppbära.

I fråga om avgifter har landskapet tillerkänts lagstiftningsrätt på områden som är att hänföra till landskapets behörighet även då avgiften har vissa drag av skatt. Exempel på detta är bl.a. skogsvårdsavgift och skrotningsavgift på fordon. Likaså har landskapet ansetts ha rätt att inom sina behörighetsområden lagstifta om administrativa påföljder med karaktären av sanktioner såsom oljeutsläppsavgifter.

Tidigare utlåtanden gällande behörighetsfördelningen

Nedan beskrivs ett flertal utlåtanden gällande behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket, vilka kan ge vägledning gällande föreliggande frågeställning.

Ålands lagting antog 22.5.1974 en landskapslag om resandeavgift. I utlåtande 7.11.1974 anförde Högsta domstolen bl.a. följande:

”Enligt det granskning underkastade lagtingsbeslutet skall redare, som idkar regelbunden passagerartrafik med fartyg mellan utländsk hamn och hamn inom landskapet Åland, såsom näringsskatt erlägga resandeavgift till ett belopp, vilket av lagtinget genom särskilt beslut fastställs, dock högst två mark per passagerare som med anlitande av den skattskyldige tillhörigt eller upphyrt fartyg anländer från utländsk till åländsk hamn under tiden mellan den 31 mars och den 1 oktober. De genom resandeavgiften influtna medlen skulle användas i huvudsak för miljövård och främjande av turism.

Med stöd av 23 § SjstL äger landstinget besluta om näringsskatter. Sådant beslut kan jämväl givas formen av LL ehuru SjstL icke förutsätter detta. Resandeavgiften, i den utformning den erhållit i lagtingsbeslutet, är att anse som en i SjstL avsedd näringsskatt. Skattskyldigheten skulle gälla även redare med hemvist utanför landskapet Åland. Regelbunden transport av passagerare till åländska hamnar kan dock, med beaktande av de särskilda förhållandena vid idkande av persontrafik, anses hava sådan anknytning till landskapet Åland, att skattskyldighet bör kunna åläggas även den som icke driver näring inom land-

skapet. Landstinget har därför ägt befogenhet att föreskriva skattskyldighet i förenämnd omfattning”.

Grundlagsutskottet avgav 13.11.1991 utlåtande över en regeringsproposition med förslag till en lag om reseskatt (GrUU 5/1991 rd). Enligt den skulle reseskatt betalas till staten för passagerare som avreser med flygplan eller båt från Finland till utlandet. Skatten skulle uppgå till 30-200 mark. Enligt förslaget skulle reseskatt inte betalas för barn under 12 år. Det var biljettförsäljarna som skulle vara skattskyldiga. Grundlagsutskottet konstaterade bl.a. följande:

”Med tanke på det aktuella förslaget till lag om reseskatt blir den centrala frågan alltså om avsikten med den nya skatten är att beskatta avkastningen från flyg- och båtresearrangörernas näringsverksamhet hårdare än genom den allmänna inkomstskatten eller att belägga service i form av flyg- och båtresor med skatt, varvid skatten kan karakteriseras som en särskild konsumtionsskatt. Kännetecknande för konsumtionsskatter är i regel att det är varu- eller serviceproducenten som är skattskyldig och att skattebördan i och med att den ingår i priset drabbar köparen.

Regeringen konstaterar entydigt i motiveringen till propositionen att skatten gäller resande, inte turistnäringen, även om det av praktiska skäl är biljettförsäljarna som är skattskyldiga. Biljettförsäljarna står bara för skatteuppbörden, och skatten uppbärs inte på avkastningen från deras arbete. Avsikten är att skatten skall ingå i biljettpriset. Biljettförsäljarna betalar sedan in skatten månatligen till staten senast den sista dagen i därpåföljande månad.

Med hänsyn till det ovan anförda konkluderar grundlagsutskottet att den föreslagna reseskatten inte kan anses vara en sådan näringsskatt som landstinget har rätt att besluta om enligt 23 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland. Ärendet kan, såsom propositionen avser, regleras genom en rikslag också till den del skatten gäller resor från Åland till utlandet.”

Beträffande regeringens proposition med förslag till lotteriskattelag samt vissa lagar som har samband med den anförde grundlagsutskottet bl.a. följande (GrUU 9/1992 rd):

”Enligt 4 § lotteriskattelagen grundar sig skatten på avkastningen av lotterier eller vinsternas sammanlagda värde. När det gäller avkastningen av lotterier kan skatten formellt sett anses hänföra sig till avkastningen från näringsverksamhet. Skattens finansiella karaktär framgår dock av det tredje lagförslaget i propositionen. Enligt förslaget är lotterivinster inte skattepliktig inkomst för vinsttagaren. Lotteriskatten är således i sak en skatt som här ersätter inkomstskatten för vinsttagaren. Det tekniska uträkningssättet för skatten i lagförslaget betyder inte att skatten är en näringsskatt som hänför sig till avkastningen av näringsverksamhet och som landskapet har behörighet att stadga om” Grundlagsutskottets slutsats var att det genom en rikslag kunde stadgas om lotteriskatten också för Ålands vidkommande.

I utlåtande 17.12.2001 drog Ålandsdelegationen efter omröstning följande slutsats beträffande frågan om tillämpligheten i landskapet Åland av det tonnageskattesystem varom lagstiftning planerades i riket:

” Den i utkastet till regeringsproposition angivna tonnagebeskattningen avser att vara ett i skattelättnadssyfte infört, temporärt alternativ till normal inkomstbeskattning av huvudsakligen såsom internationell sjöfart bedriven rederiverksamhet. I både materiellt och formellt

hänseende är tonnageskattningen infogad i den allmänna inkomstbeskattningen. Tonnageskatten skulle inte utgöra en extra pålaga för vare sig redare eller befraktare.

På grund av detta och det i övrigt ovan anförda finner Ålandsdelegationen att tonnageskatten i sådan utformning den har i utkastet till regeringsproposition inte är en i självstyrelselagen avsedd näringsskatt. Då det inte heller föreligger andra i självstyrelselagen angivna grunder för att anse att tonnageskattesystemet sådant det är utformat i utkastet skulle höra till landskapets lagstiftningsbehörighet, finner Ålandsdelegationen att den ifrågavarande lagstiftningen om tonnageskattning är en riksbehörighet. Den omständigheten att tonnageskatten i sin helhet tillfaller staten medan den enligt de allmänna reglerna för inkomstbeskattning fastställda samfundsskatten till en del tillfaller kommunerna saknar härvidlag betydelse.”

Ålandsdelegationen har berört gränsdragningen gällande behörighetsfördelningen i ett utlåtande 6.5.1996 till finansministeriet beträffande ett utkast till en regeringsproposition om en avfallsskattelag samt i utlåtande 16.1.2004 om ett förslag till en regeringsproposition med förslag till en lag om accis på vissa dryckesförpackningar samt därav föranledda ändringar i skattelagstiftningen. Beträffande dessa konstaterade Ålandsdelegationen att eftersom det var fråga om införandet av en ny allmän skatt, respektive en indirekt konsumtionsskatt (accis), utgjorde den omständigheten att behörigheten gällande miljö- och naturvården ankommer på landskapet, och att skatten (accisen) hade miljöpolitiska mål som styrmedel för att förverkliga en bättre miljövard, inte något undantag från behörighetsfördelningen i självstyrelselagen, utan var att hänföra till rikets behörighet enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen.

Däremot ansåg Ålandsdelegationen i utlåtande 5.5.2022 över ett utkast till en regeringsproposition med förslag till en lag om miljöskadefonden att den föreslagna fonden med beaktande av lagens syfte, att skattskyldigheten åläggs dem som bedriver verksamhet som medför risk för förorening av miljön, att de uppburna medlen inte går direkt till staten, utan till en fond som står utanför budgeten ur vilken det betalas ersättning förorsakade av miljöförorening samt bestämmelserna om vilka skador och kostnader som ersätts, sammantaget med avseende på behörighetsfördelningen i självstyrelselagen främst var att hänföra till rättsområdet natur- och miljövard, och således till landskapets behörighet enligt självstyrelselagens 18 § 10 punkt. En jämförelse med avfallsskattelagen ansågs inte relevant eftersom de medel som inflyter från avfallsskatten allokeras direkt till staten.

Landskapsregeringens och finansministeriets utlåtanden

I skrivelsen uppger finansministeriet att ministeriet när lagen bereddes utgick från att skatterna i fråga hör till rikets behörighet. Detta har dock inte närmare motiverats.

Ålands landskapsregering anför i sitt utlåtande att den temporära vinstskatten inom elbranschen och branschen för fossila bränslen riktas mot specifika näringar och deras avkastning. Vinstskatten ska debiteras utöver inkomstskatten och är inte avdragsgill i inkomstbeskattningen. Lagförslaget är således inte ett alternativ till eller ersättning för den allmänna inkomstskatten, utan är i likhet med de kännetecken för näringsskatt som grundlagsutskottet och Ålandsdelegationen fastställt, en extra pålaga till inkomstskatten. Inte heller är den föreslagna vinstskatten en konsumt-

ionsskatt, syftet med vinstskatten är tvärtom att skära ner elbolagens ökade vinster till följd av stigande elpriser. Avsikten är dessutom enligt den EU-förordning som ligger till grund för lagförslaget att fördela intäkterna från åtgärderna till elslutkunderna för att mildra effekterna av de höga elpriserna. Grundlagsutskottet har ansett att en central fråga i behörighetsfördelningen varit att avgöra om avsikten med en ny skatt varit att beskatta en specifik näring hårdare än genom den allmänna inkomstskatten eller att belägga en särskild service med skatt, varvid skatten kan karakteriseras som en konsumtionsskatt (GrUU 5/1991 rd s. 2). Landskapsregeringen konstaterar att syftet med den temporära vinstskatten inom elbranschen och branschen för fossila bränslen är att minska de negativa effekterna av höga energipriser på konsumenterna och att åtgärda den höga avkastningen som genereras av vissa energimarknadsaktörer. Det är således fråga om att lagstiftaren vill beskatta en specifik näring hårdare än genom inkomstskatten. Mot bakgrund av det ovan nämnda och de i ärendet tillgängliga handlingarna på svenska anför landskapsregeringen att den nu föreslagna lagen faller inom lagtingets lagstiftningsbehörighet, varför den inte blir tillämplig på Åland.

Ålandsdelegationens slutsats

Ålandsdelegationen konstaterar att slutsatsen i detta fall är beroende av om man endast beaktar ifrågavarande regeringsproposition och de lagförslag som den utmynnar i eller utgår från den helhet som EU-förordningen reglerar.

Sett ur regeringspropositionens perspektiv utgör den centrala frågeställningen om ifrågavarande vinstskatter utgör sådana näringsskatter som avses i självstyrelselagens 18 § 5 punkt. Av de utlåtanden som återges ovan framgår att betydelsefulla indicier på att det är fråga om en näringsskatt är att skatten hänför sig till avkastningen från viss näringsverksamhet, att det är fråga om en skatt som ersätter inkomstskatten, att avsikten med skatten är att beskatta avkastningen från näringsverksamheten hårdare än genom den allmänna inkomstskatten och att skatten inte är avsedd att ingå i det pris som drabbar konsumenterna. Ålandsdelegationen konstaterar att det nu är fråga om skatter till staten på vinsterna från företag som bedriver elaffärsverksamhet och företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen. Skatterna ska tillämpas utöver inkomstskatten på företagens vinster. De föreslagna skatterna ska inte vara avdragbara i inkomstbeskattningen. Skatterna ska visserligen erläggas till staten, men avsikten är att med de av skatterna influtna medlen i enlighet med EU-förordningen finansiera stödåtgärder för konsumenterna. Skatterna kan således anses ha andra än rent skattefinansiella syften. Skatterna riktar sig till företag inom elbranschen och branschen för fossila bränslen, och berör därigenom sådan näringsverksamhet som utgör landskapsbehörighet enligt självstyrelselagens 18 § 22 punkt.

Med stöd av ovanstående omständigheter finner Ålandsdelegationen att de temporära vinstskatterna, i den utformning de har i utkastet till regeringsproposition, ur denna synvinkel vore att anse som i självstyrelselagen avsedda näringsskatter.

Ålandsdelegationen noterar dock att de föreslagna vinstskatterna föranleds av EU-förordningen och utgör en del av en större helhet med avsikt att åtgärda de anmärkningsvärt höga vinster som vissa aktörer på energimarknaden har till följd av exceptionellt högra priser samt särskilt att lindra konsekvenserna för konsumenterna av de exceptionellt höga energipriserna.

Artikel 1 i EU-förordningen anger följande om dess innehåll och tillämpningsområde:

”Genom denna förordning inrättas en krisintervention för att mildra effekterna av höga energipriser genom exceptionella, riktade och tidsbegränsade åtgärder. Dessa åtgärder syftar till att minska elförbrukningen, att införa ett tak för de marknadsintäkter som vissa producenter får från elproduktion och omfördela dem till elslutkunder på ett riktat sätt, att göra det möjligt för medlemsstaterna att tillämpa åtgärder för offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el till hushållskunder och små och medelstora företag, och att fastställa regler för ett obligatoriskt tillfälligt solidaritetsbidrag från unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna i syfte att bidra till överkomliga energipriser för hushåll och företag.”

EU-förordningen ger medlemsstaterna rätt fria händer att förverkliga de åtgärder förordningen förutsätter. Finland har som medlemsstat valt att förverkliga de skyldigheter EU-förordningen förutsätter genom de föreslagna vinstskatterna. Syftet med propositionen uppges vara att genomföra de temporära skattemässiga åtgärder som EU-förordningen förutsätter på ett sätt som beaktar särdragen hos Finlands energimarknad utan att störa elmarknaden och investeringarna och som behandlar aktörerna i branschen så jämnt som möjligt. Målet är också att åtgärderna ska kunna genomföras administrativt med beaktande av i synnerhet det skyndsamma och kortvariga genomförandet av de åtgärder EU-förordningen förutsätter.

I propositionsutkastet konstateras att EU-förordningens syfte är att minska elförbrukningen inom EU och de höga energiprisernas negativa effekter på konsumenterna. Vid sidan av en nedskärning av efterfrågan på el under vintern och av den högsta förbrukningen innehåller förordningen en skyldighet för medlemsstaterna att införa ett intäktsstak och föreskriva om ett solidaritetsbidrag för företag som producerar och bearbetar fossila bränslen för att minska deras oproportionerligt stora vinster. Vinsterna har överskridit de intäkter som företagen hade kunnat vänta sig att få under normala förhållanden, om det oförutsebara läget på energimarknaden till följd av krisen i Ukraina inte hade inträffat.

I stället för det solidaritetsbidrag som fastställts i EU-förordningen kan en medlemsstat tillämpa en motsvarande nationell åtgärd. Den ska dock ha samma mål och regler som den avgift som avses i förordningen och ska dessutom ge motsvarande eller högre inkomster än solidaritetsbidraget. I propositionen konstateras att grundtanken med de föreslagna skatterna är att de ska gälla aktörernas nettoinkomst, dvs. skillnaden mellan inkomsterna och utgifterna. Den skatt som ska betalas av företagen på elmarknaden beaktar bättre än inkomsttaket i EU-förordningen skill-

naderna i produktionskostnaderna för olika produktionsformer. Eftersom skatten ska påföras på alla aktörerna på elmarknaden på basis av nettoinkomsten, kan det på ett mer naturligt sätt än intäktstaket tillämpas på alla former av elproduktion och alla marknadsplatser för el. Enligt propositionen behandlar skatten aktörerna på ett mer jämlikt sätt än intäktstaket, som i större utsträckning omfattar de produktionsformer vars produktionskostnader är högre.

Enligt propositionen är den skattenivå som ska tillämpas på de skattepliktiga vinster 30 procent. Vid dimensioneringen av skattenivån har man beaktat det nationella målet att minska elproducenternas vinster samt intäktstaket enligt EU-förordningen så att den föreslagna skatten med tillräcklig säkerhet för varje elproducent som omfattas av förordningen minskar de inkomster som skatten gäller i minst lika stor utsträckning som intäktstaket enligt EU-förordningen.

Enligt propositionen ska tillämpningsområdet för den tillfälliga skatten på vinsten inom sektorn för fossila bränslen omfatta företag som omfattas av EU-förordningens tillämpningsområde för solidaritetsbidraget. Skatten ska utöver inhemska företag också gälla utländska företag som har ett fast driftsställe i Finland. Den vinst som skatten baserar sig på ska beräknas utifrån resultatet av företagets hela näringsverksamhet. Enligt propositionen motsvarar beräkningssättet EU-förordningen. I det resultat av näringsverksamheten som skatten grundar sig på ska varken förlustutjämnning eller koncernbidrag beaktas. Resultatet av näringsverksamheten ska i överensstämmelse med solidaritetsbidraget enligt EU-förordningen jämföras med det genomsnittliga resultatet av näringsverksamheten för skatteåren 2018 – 2021, och resultatet av näringsverksamheten under skatteåret ska vara skattepliktigt till den del det är högre än 120 procent av det genomsnittliga resultatet av näringsverksamheten under jämförelseperioden. På den skattepliktiga vinst som fastställs på detta sätt ska tillämpas en skattesats på 33 procent i överensstämmelse med solidaritetsbidraget enligt EU-förordningen.

Utgående från det som är skrivet i propositionen, blir helhetsbilden att det inte i första hand är en fråga om "hårdare näringsbeskattning" inom en viss sektor, utan om användning av näringssskatterna för att nå EU-förordningens syften att mildra effekterna av Ukraina-krisen genom att tillfälligt insamla skattemedel enligt jämförbara rättsregler att användas till förmån för konsumenterna. Med beaktande av denna bakomliggande utgångspunkt finns det juridiska grunder att anse att de tidigare anförda utlåtandena inte ger ett entydigt svar i förhållande till behörighetsfrågan, utan att det i detta fall närmast kan vara fråga om rikets behörighet.

Ålandsdelegationen konstaterar sammanfattningsvis att frågeställningen kan bedömas ur dessa båda perspektiv, som ger olika slutresultat. Ålandsdelegationens slutsats är att i första hand bedöma frågeställningen utgående från den föreliggande EU-förordningen och dess syften, vilket innebär att de föreslagna vinstskatterna snarare skall anses vara att hänföra till rikets än landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande

Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare